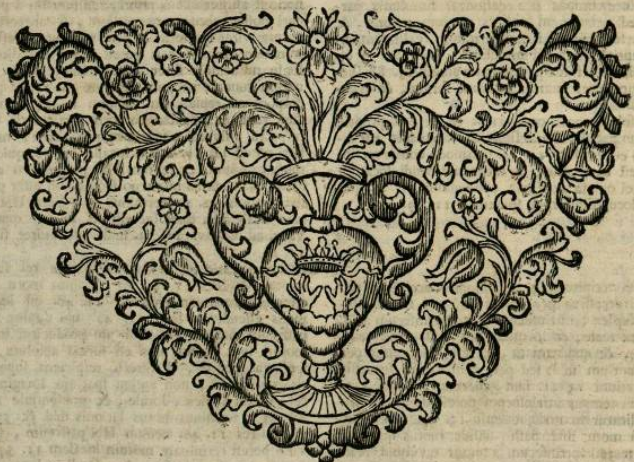

VITALITAS debet esse à principio vitali, & vivo 7. 126.
VIVENS præter animam habet corporeitatis formam 2. 67.
 ex sua natura terminos habet magnitudinis, & parvitas
 intrinsecos 9. 108. non tamen in ordine ad potentiam Dei
 absolutam homine excepto 9. 110. discrimen augmenti vi-
 ventium, & non viventium 9. 111.
UNIO cur non sit principium distinctum in fieri à materia,
 forma & privatione 1. 20. cur neque principium distinctum
 in facto esse 5. 5. est diversus respectus ab educatione 2.
 154. non consistit in unione causalitatis materiae erga for-
 mam 5. 35. unio est causalitas materiae, & formae erga
 compositum 5. 24. unio materiae, & formae, quo sensu sub-
 stantialis dicitur 5. 47. est conditio sine qua non in causis in-
 trinsecis 5. 52. unio partium materiae est necessaria dispositio
 pro ejus informatione 5. 74. & 75. aliquid superaddit partibus
 indistantibus 5. 100. mediatur inter extrema, ut ratio vivendi
 5. 103. non est modus absolutus substantialis, vel essentialiter
 relativus, sed mera relatio extrinsecis adveniens de prædi-
 camento actionis, vel passionis, aut habitus 5. 106. & 109.
 quo sensu dicitur substantialis 5. 107. probabilis ponitur in
 prædicamento habitus 5. 109. quomodo distinguatur ab ex-
 tremis 5. 109. est duplex unio inter materiam, & formam
 5. 114. si esset una, potius in forma poni deberet, quam
 in materia 5. 120. diversa est unio essentialis ab integrali 5.

122. est medium formale, & relativum, non materiale,
 & absolutum ibid. differt ab unitate 5. 123. non est una unio
 in anima rationali ad corpus, sed tot quot illius partes pro-
 portionales 5. 125. & 11. 82. unio per se tres habet condi-
 tiones 5. 129. non est de essentia compositi, sed conditio
 necessaria 5. 146. unio excludit separationem, non distan-
 ctionem 9. 54. unio duplex, informationis, & continua-
 tionis 9. 74.
UNITAS scientiæ unde sumatur quæst. proem. 35. unitas
 specifica, alia completa alia incompleta 2. 59. numerica
 triplex ibid. unum numero dupliciter 4. 12. unitatis plures
 gradus 5. 5. & 127. cur ex materia, & forma fiat per se
 unum 5. 129. tres requiruntur conditiones, ut aliqua con-
 stituant ens per se unum, ibid. non requiritur ad hoc simi-
 litudo in natura inter constituenta, sed sola proportio 5.
 130. diversa est unitas essentialis ab integrali 5. 130. unum,
 & unum non sunt idem 5. 147. unitas, & unio quomodo
 distinguantur 5. 167. aliud est unitas, aliud identitas 9.
 54. unitas transcendentalis, & prædicamentalis 9. 84. uni-
 tas triplex 15. 73.
VOLUNTAS in eodem instanti, quo operatur, est libera
 8. 30. nequit vellem malum sub ratione mali 7. 169. potest
 efficere suo modo ens rationis 7. 172.
VOLUNTARIUM, & involuntarium quid 6. 6.

INDEX DISPUTATIONUM, QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM

In hoc Opere contentorum.

*Quæstio Proemialis ad universam Philosophiam
 naturalem.*

De aequato Philosophiæ naturalis objecto.

- Artic. 1. **I**N quo resolvitur quæstio de objecto materiali Philosophiæ peripateticæ. 2
- Artic. 2. In quo resolvitur quæstio de objecto materiali Philosophiæ in se. 5
- Artic. 3. In quo resolvitur quæstio de objecto formali Philosophiæ. 7

*Quæstio Proemialis ad octo Libros Physicorum:
 Quodnam sit objectum horum Librorum.*

DISPUTATIO PRIMA.

*De principiis rerum naturalium
 in fieri.*

- Quæst. 1. **A**N principia rectè definiuntur ab Aristotele, & quomodo illa definitio eis conveniat. 28
- Quæst. 2. Quenam principia hic definiuntur. 30
- Quæst. 3. Quot sint hujusmodi principia. 32
- Quæst. 4. Quenam sit ratio principiandi singulorum. 34
- Quæst. 5. An principia rerum naturalium sint contraria, & quomodo. 35

DISPUTATIO II.

*De principio materiali, & formali mutationis
 substantialis.*

- Quæst. 1. **A**N sint, & quid sint materia, & forma substantialis. 38
- Artic. 1. Ostenditur existentia utriusque principii in rerum natura. ibid.
- Artic. 2. Explicatur natura, & quidditas materiae primæ, Ubi de actu ejus entitativo. 42
- Artic. 3. De quidditate, & essentia Formæ. 44
- Quæst. 2. Num tam materia, quam forma per se habeant propriam existentiam, & subsistentiam partialem. 45
- Artic. 1. Ostenditur tam materiam, quam formam propriam existentiam partialem possidere. ibid.
- Artic. 2. Ostenditur, quomodo materia, & forma propriam habeant subsistentiam partialem. 47
- Quæst. 3. Num materia, & forma naturaliter, vel saltem supernaturaliter possint separari, & separata conservari, & quo pacto id fiet. 48
- Artic. 1. Insinuatur ratio, cur materia, & forma nequeant naturaliter separata existere. 49
- Artic. 2. Ostenditur, materiam, & formam posse supernaturaliter separari, & separata conservari. 50
- Artic. 3. Quo pacto materia, & forma conserventur à Deo ab invicem separate. 51
- Quæst. 4. An sit una omnium rerum materia, & una communis forma corporeitatis pro omnibus, vel saltem in quibusdam corporibus præter distinctas formas específicas. 54
- Artic. 1. Declaratur unitas materiae corporaliū substantiarum, & etiam spiritualium, si in ipsis darentur. 54
- Artic. 2. Ostenditur, in quibus necessaria sit corporeitatis forma, præter peculiare formas específicas. 56
- Quæst. 5. De potentia materiae erga formas. 59

- Artic. 1. An potentia materiae ad formas sit naturalis, vel neutra. 60
- Artic. 2. An potentia naturalis materiae extendatur ad omnes profus formas etiam corruptas. 61
- Artic. 3. An potentia materiae sit una ad omnes formas, vel potius multiplex. 62
- Artic. 4. An potentia receptiva formarum distinguatur à sustentativa earundem, & num receptiva substantialium distinguatur à receptiva accidentalium. 63
- Artic. 5. An potentia sit de essentia materiae, vel saltem ejus proprietas, vel potius accidens superadditum. 65
- Quæst. 6. De appetitu materiae erga formas. 69
- Artic. 1. An appetitus materiae sit solum ad formam in communi, vel potius ad singulas in particulari. ibid.
- Artic. 2. An materia æqualiter appetat omnes formas in particulari, vel nobiliores magis, & dum est sub nobiliori, an minus nobilem appetat. 70
- Quæst. 7. Quomodo formæ substantiales fiant ex materia, & an omnes ex ejus potentia sint eductæ. 72

- Artic. 1. Ostenditur, formas non fieri in materia per inchoationes actuales præcedentes, nec sola virtute intelligentiæ cujusdam separatae in eam induci. ibid.
- Artic. 2. Ostenditur, formas materiales fieri per educationem ex potentia materiae, & quid sit educio declaratur. 73
- Artic. 3. Ostenditur, formas omnes materiales eductas esse de potentia materiae etiam formas Cælorum, & elementorum. 75
- Quæst. 8. De cæteris proprietatibus, & attributis materiae, & formæ. 77
- Artic. 1. An materia sit per se cognoscibilis sine ordine ad formam. ibid.
- Artic. 2. An materia sit ingenerabilis, & incorruptibilis. 78
- Artic. 3. An materia sit causa corruptionis, vel potius forma. 79
- Artic. 4. An quantitas saltem interminata sit materiae proprietatis. 80
- Artic. 5. An materia ita sit proprium pati, ut nullo modo sit activa, & formæ ita agere, ut nullo modo sit passiva. 81

DISPUTATIO III.

*De principio materiali, & formali mutationis
 accidentalis.*

- Quæst. 1. **Q**uodnam sit proprium, & adæquatum sub-jectum accidentium, ut inde cognoscamus proprium, & adæquatum sub-jectum motus. 82
- Quæst. 2. An potentia substantiæ corporeæ ad formas accidentales sit de ejus essentia, vel passio, an potius accidens ei realiter superadditum. 85
- Quæst. 3. An corpori omnia accidentia proximè inhereant, vel quædam nonnisi mediis aliis. 87
- Artic. 1. Ostenditur unum accidens posse esse sub-jectum alterius, quo mediante in-ist substantiæ ibidem. 87
- Artic. 2. Quantitatem esse sub-jectum immediatum aliorum accidentium, per quod substantiæ in-herent, demonstratur. 89
- Quæst. 4. An substantia possit à quolibet accidente communi separari, & e contra; & quid necesse fore, ut ita separata conservetur. 90

Index Disputationum, Questionum, & Articulorum.

- Artic.1. Oligeditur à quo accidente substantia queat, & nequeat separari. 91
 Artic.2. Quomodo accidens separatim conservaretur. 94
 Quæst.5. An omnes formæ accidentales educantur de potentia subjecti. 97
 Artic.1. Resolutio quæsti de formis naturalibus, & artificialibus. ibid.
 Artic.2. Resolutio quæsti de formis supernaturalibus. 98

DISPUTATIO IV.

De Privatione.

- Quæst.1. DE natura privationis. 100
 Artic.1. Ostenditur, privationem dari à parte rei. ibid.
 Artic.2. Formalitas privationis declaratur. 101
 Artic.3. Realis distinctio privationis à subjecto declaratur. 102
 Quæst.2. De oppositione privationis cum forma. 103
 Quæst.3. Quo sensu privatio dicatur principium generationis. 105
 Quæst.4. Quando privatio mutationem principiare dicatur. 107

DISPUTATIO V.

De Principiis intrinsecis in facto esse.

- Quæst.1. QUenam sint principia in facto esse corporis naturalis in communi, & duarum specierum ejus celestis, & sublanaris. 109
 Quæst.2. Ubinam principia in facto esse habeant rationem causæ; occasione cuius declaratur, quid sit causa in communi, & quid causalitas ejus. 110
 Quæst.3. Quid causent materia, & forma, & per quid. 114
 Artic.1. Recensentur effectus causæ materialis. ibid.
 Artic.2. Recensentur effectus causæ formalis. 115
 Artic.3. Declaratur ratio proxima, & immediata causandi materialis, & formalis causæ. 117
 Quæst.4. De causalitatibus materiæ, & formæ, & conditionibus causandi. ibid.
 Artic.1. Declarantur causalitates materiæ, & formæ in ordine ad se invicem. 118
 Artic.2. Explicantur causalitates materiæ, & formæ erga compositum. 119
 Artic.3. Explicantur conditiones utriusque causæ, tam in ordine ad se invicem, quam ad compositum. 121
 Quæst.5. An Deus supplere possit causalitatem materiale, & in quo genere causæ. 122
 Quæst.6. An possit eadem materia simul informari pluribus formis substantialibus. 123
 Artic.1. Resolutio quæsti de formis subordinatis. 124
 Artic.2. Resolutio quæsti de formis disparatis. 125
 Quæst.7. An una, & eadem forma substantialis possit informare simul plures materias. 128
 Artic.1. Resolutio quæsti quoad potentiam naturalem. ibid.
 Artic.2. Resolutio quæsti quoad potentiam supernaturalem. ibid.
 Quæst.8. An materia, & forma substantialis immediatè unantur, an verò mediatè. 131
 Artic.1. Ostenditur, formam non uniri materiæ medio accidente absoluto. ibid.
 Artic.2. Unionem aliquid superaddere partibus indistantibus, quò invicem neantur, demonstratur. 134
 Quæst.9. Quid sit unio substantialis, & quomodo à partibus distincta. 135
 Quæst.10. An sufficiat unica unio inter materiam, & formam ad constituendum compositum. 138
 Quæst.11. An materia, & forma unitæ constituant ens per se unum, in quo maneat secundum proprias entitates. 141
 Artic.1. Ex materia, & forma fieri per se unum ostenditur, & quare. 142
 Artic.2. Ostenditur materiam, & formam manere in composito secundum proprias entitates. 143

- Quæst.12. An compositum physicum materiam, formam, & unionem includat in sua essentia, & quidditate. 144
 Artic.1. Ostenditur, materiam esse in partem quidditatis compositi. 145
 Artic.2. Unionem non esse de essentia compositi demonstratur. 146
 Quæst.13. An compositum consistat in partibus unitis, vel potius sit quid realiter diversum ab ipsis. 148
 Artic.1. Resolutio quæsti de toto essentiali. ibid.
 Artic.2. Resolvitur quæstio de toto integrali, & per accidens. 155

DISPUTATIO VI.

De Natura.

- Quæst.1. AN natura rectè ab Arist. definiatur. 158
 Artic.1. Explicatur, quomodo principium sumatur in definitione naturæ. ibid.
 Artic.2. Declarantur reliquæ particulæ definitionis naturæ. 162
 Quæst.2. Quibus rebus, & quomodo conveniat definitio naturæ. 163
 Artic.1. Ostenditur, quomodo definitio naturæ quidditati, & formæ totius conveniat etiam secundum Aristot. 164
 Artic.2. Ostenditur definitionem naturæ, materiæ, & cuiusque formæ univocè analogicè convenire. 166
 Quæst.3. An detur motus indifferens inter naturalem, & violentum, seu an detur potentia neutra. 167
 Quæst.4. Quomodo natura differat ab arte. 169

DISPUTATIO VII.

De Causis extrinsecis, efficienti, & finali.

- Quæst.1. QUID, & quotplex sit causa efficiens. 171
 Quæst.2. Quinam sint effectus efficientis causæ, ut producentis, & transmutantis. 172
 Quæst.3. Quenam sit causalitas agentis in ratione producentis, & transmutantis, ubi de actione, & passione. 174
 Artic.1. Quid formaliter sint actio, & passio, declaratur. ibid.
 Artic.2. Assignantur actionis, & passionis subjecta. 177
 Artic.3. Explicatur causalitas agentis, ut producentis, & transmutantis, ac etiam conservantis. 180
 Quæst.4. De conditionibus causæ efficientiæ. 182
 Artic.1. Ostenditur necessitas existentie ad causandum. ibid.
 Artic.2. Idem posse agere in seipsum declaratur. 183
 Artic.3. Ostenditur agens creatum, & sublanare posse agere immediatè in distans. 184
 Quæst.5. De causa instrumentali. 187
 Quæst.6. Quibus conveniat ratio efficientis causæ. 189
 Artic.1. An tam secunda, quam prima causa actu efficientes dicantur. 190
 Artic.2. An substantia creata sit immediatè activa alterius substantiæ. 192
 Artic.3. An substantia sit immediatè activa accidentium. 196
 Artic.4. Quomodo accidentibus activitas conveniat, explicatur. 199
 Artic.5. An causæ secundæ vim habeant producendi effectus supra naturam, ubi de potentia obedientiali. 200
 Quæst.7. De causa ideali, seu exemplari. 205
 Artic.1. Ostenditur ideam esse propriè conceptum objectivum. 206
 Artic.2. Resolvitur quæstio quoad causalitatem ideæ. 208
 Quæst.8. De causa finali. 209
 Artic.1. An quilibet finis dicatur causa. ibid.
 Artic.2. An bonitas sit ratio constitutiva finis in esse finis. 210
 Artic.3. Explicatur causalitas finis. 213

Artic.4.

Index Disputationum, Questionum, & Articulorum.

- Artic.4. An finis moveat secundum esse reale, vel cognitum. 214
 Artic.5. An finis sit vera causa realis. 216
 Artic.6. Quenam agentia propter finem dicantur agere. 217
 Artic.7. Enumerantur effectus finalis causæ. 219
 Quæst.9. De causis per accidens. ibid.
 Artic.1. De casu, & fortuna. ibid.
 Artic.2. An motus intendatur à natura. 221
 Artic.3. De fato. 222

DISPUTATIO VIII.

De Collatione Causarum inter se cum suis effectibus, & e contra.

- Quæst.1. VBI conferuntur ad invicem quatuor causarum genera, & causa prima cum secunda. 223
 Artic.1. Quatuor causarum genera ad invicem variè conferuntur. ibid.
 Artic.2. Conferuntur causa cum secundis, præsertim in sententia Aristotelis. 225
 Quæst.2. Ubi causæ comparantur cum suis effectibus. 227
 Artic.1. Conferuntur causæ cum suis effectibus quoad distinctionem. ibid.
 Artic.2. Conferuntur causæ cum suis effectibus quoad prioritatem, & perfectionem. 229
 Artic.3. Conferuntur causæ cum effectibus quoad determinationem eorum tam in specie, quam in individuo. 231
 Quæst.3. Ubi comparantur effectus cum suis causis. 233
 Artic.1. An idem numero effectus possit produci à pluribus causis totalibus ejusdem generis, & ordinis divisi. ibid.
 Artic.2. An idem numero effectus possit produci à pluribus causis totalibus ejusdem generis, & ordinis conjunctim. 236

DISPUTATIO IX.

De Continuo.

- Quæst.1. IN quo consistat ratio quantitatis continuæ, & an à substantia corporea, aliisque ejus accidentibus distinguatur. 241
 Artic.1. Explicatur essentia quantitatis continuæ. ibid.
 Artic.2. Ostenditur distinctio realis quantitatis à substantia corporea, & cæteris ejus accidentibus. 246
 Quæst.2. An continuum ex solis indivisibilibus, vel solis divisibilibus, vel ex utriusque simul constituitur. 249
 Artic.1. Physicæ, & Mathematicæ ostenditur repugnæ compositionem continui ex indivisibilibus. ibid.
 Artic.2. Ostenditur implicare compositionem continui ex solis partibus divisibilibus. 251
 Artic.3. Astruitur compositio continui ex partibus, & indivisibilibus. 254
 Artic.4. Solvuntur rationes Zenonistarum pro compositione continui ex solis indivisibilibus. 257
 Artic.5. Diluuntur rationes Nominalium pro compositione continui ex solis divisibilibus. 259
 Artic.6. Enodantur difficultates contra existentiam actuale, & multitudinem assignatam partium in continuo. 263
 Quæst.3. An quolibet continuum terminos habeat suæ magnitudinis, & parvitas. 266
 Artic.1. Deciditur quæstio quoad continua inanitata. 267
 Artic.2. Ostenditur, quomodo termini viventibus competant. 268

DISPUTATIO X.

De Infinito.

- Quæst.1. DE natura infiniti, & ejus affectionibus. 270
 Artic.1. Quid sit infinitum categorematicum, & syncategorematicum. ibid.

- Artic.2. De affectionibus, & attributis infiniti. 272
 Quæst.2. An creari possit infinitum in essentia categorematicum, vel saltem syncategorematicum. 275
 Artic.1. Resolvitur quæstio quoad infinitum categorematicum. ibid.
 Artic.2. Resolvitur quæstio quoad infinitum syncategorematicum. 277
 Quæst.3. An possit dari infinitum categorematicum in multitudine, vel saltem syncategorematicum. 280
 Quæst.4. An dari possit infinitum in magnitudine categorematicum, vel saltem syncategorematicum. 283
 Quæst.5. An possit dari infinitum in intensione categorematicum, vel saltem syncategorematicum. 286
 Artic.1. Non posse dari in qualitate infinitum categorematicum. ibid.
 Artic.2. Posse dari in qualitatibus infinitum syncategorematicum. 288
 Quæst.6. An saltem in mente Dei admittendum sit infinitum in actu, & categorematicum. 290

DISPUTATIO XI.

De Loco.

- Quæst.1. QUID sit illud, quod dici solet locus, & cui conveniant muna loci. 293
 Artic.1. Nec spatium, nec situs, quem habent corpora in universo, possunt habere rationem loci. 294
 Artic.2. Ostenditur solum superficiem corporis contineri esse verè, & propriè locum. 296
 Quæst.2. De loci definitione, & attributis ejus. 297
 Artic.1. Loci definitio ab Aristotele tradita explicatur. ibid.
 Artic.2. Attributa loci convenire superficiæ demonstratur. 299
 Quæst.3. An præter locum extrinsecum debeat admitti Ubi in re locata, & quid sit. 302
 Artic.1. Ostenditur, Ubi esse modum ex natura rei superadditum rei locatæ, & loco. ibid.
 Artic.2. Qualis forma sit Ubi, declaratur. 303
 Quæst.4. Quibus rebus esse in loco competat, & an omnibus univocè conveniat. 305
 Artic.1. Corpora omnia esse in loco, excepta ultima sphaera, demonstratur. ibid.
 Artic.2. Omnes substantias spirituales esse in loco, solo Deo excepto, probatur. 307
 Quæst.5. De peculiari modo essendi in loco rerum corporali, & spiritualium. 308
 Artic.1. Explicatur modus essendi in loco rerum corporali. ibid.
 Artic.2. Explicatur modus essendi in loco rerum spiritualium. 309
 Quæst.6. An Deus sit in spatiis quoque imaginariis extra Cœlum. 313
 Quæst.7. An plura entia sive corporea, sive incorporea possint esse in eodem loco. 315
 Quæst.8. An eadem res sive corporea, sive incorporea possit simul esse in pluribus locis. 318
 Quæst.9. Qua actione poneretur res eadem in pluribus locis, & num in omnibus eadem formas haberet, & affectiones. 323

DISPUTATIO XII.

De Vacuo.

- Quæst.1. AN detur, vel possit dari vacuum in natura. 328
 Quæst.2. A quo moveantur corpora ad replendum vacuum, & an talis motus naturalis. 330
 Quæst.3. De motu in vacuo. 332
 Artic.1. Possibilitas motus in vacuo comprobatur. ibid.
 Artic.2. Successio motus in vacuo demonstratur. 333

DISPU.

DISPUTATIO XIII

De Duratione rerum.

- Quaest. 1. Quid formaliter dicat Duratio. 335
Quaest. 2. Explicatur prima durationis species, quae est aeternitas. 337
Quaest. 3. Declaratur secunda durationis species, quae est aevum. 338
Artic. 1. Ostenditur differentia aevi ab aeternitate. 339
Artic. 2. Explicatur aevi differentia à ceteris durationibus. 340
Quaest. 4. Explicatur tertia Durationis species, quae est temporis. 341
Artic. 1. De tempore intrinseco. ibid.
Artic. 2. De tempore extrinseco. 344

DISPUTATIO XIV

De Inceptione, & Desitione Creaturarum.

- Quaest. 1. An implicet, dari creaturam aliquam sine principio, & fine. 347
Artic. 1. Deciditur quaestio quoad entia permanentia. ibid.
Artic. 2. Deciditur quaestio quoad entia successiva. 350
Quaest. 2. De temporali inceptioe, & desitione creaturarum. 352
Artic. 1. Qui, & quot sint modi incipiendi, & desinendi rerum creaturarum. ibid.
Artic. 2. De inceptioe, & desitione successivorum. ibid.
Artic. 3. De Inceptione, & desitione permanentium rerum, & divisibilium. 354
Artic. 4. De Inceptione, & desitione rerum indivisibilium. ibid.

DISPUTATIO XV

De Motu.

- Quaest. 1. In quo consistat formalis Motus. 357
Quaest. 2. An in motu terminus a quo debeat tempore praecedere terminum ad quem, an verò natura. 361
Quaest. 3. Explicatur distinctio motus à subiecto, & termino, actione, & passione. 362
Quaest. 4. An motus recte definiatur ab Aristotele. 363
Quaest. 5. Quibus modis allata definitio conveniat. 369
Quaest. 6. De speciebus motus. 369
Artic. 1. Explicatur divisio motus in instantaneum, & successivum. ibid.
Artic. 2. Quae motus divisio sit essentialis, & quae accidentalis, declaratur. 368
Artic. 3. Per quid motus proprie dicitur à mutatione strictè sumpta distinguatur. 369
Artic. 4. Ad quae praedicta sit motus. 370
Artic. 5. An quilibet horum motuum possit fieri in instantaneum. 371
Artic. 6. De speciebus accidentalibus motus. 374
Quaest. 7. De proprietatibus Motus. 374
Artic. 1. Ostenditur, à quo unitas motus generica, & specifica sumatur. ibid.
Artic. 2. Explicatur, unde unitas numerica, & contrarietas motus desumatur. 376
Quaest. 8. De causis Motus. 377
Artic. 1. An indivisibile possit moveri, seu esse causa subiectiva Motus. ibid.
Artic. 2. Utrum idem possit movere seipsum, an necessitè ab alio moveri. 379
Artic. 3. An sufficeret per motum ostendatur existentia primi Motoris. 380

DISPUTATIO XVI

De Cognitione.

- Quaest. 1. In quo consistat ratio distinctiva cognitionis. 381
Artic. 1. An intellectus cognoscens, distinetur a cognoscendo. 381
Artic. 2. Explicatur effectus distinctivus cognitionis. 382
Artic. 3. Ostenditur distinctio ratioe distinctivae cognitionis à cognitione in seipsa. 382
Artic. 4. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 5. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 6. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 7. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 8. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 9. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382
Artic. 10. An cognitio ex seipsa distinetur à cognitione in seipsa. 382

DISPUTATIO XVII

De Natura.

- Quaest. 1. An deus sit natura. 383
Artic. 1. Deciditur quaestio deus sit natura. 383
Artic. 2. An deus sit natura. 383
Artic. 3. An deus sit natura. 383
Artic. 4. An deus sit natura. 383
Artic. 5. An deus sit natura. 383
Artic. 6. An deus sit natura. 383
Artic. 7. An deus sit natura. 383
Artic. 8. An deus sit natura. 383
Artic. 9. An deus sit natura. 383
Artic. 10. An deus sit natura. 383

DISPUTATIO XVIII

De Natura.

- Quaest. 1. An deus sit natura. 383
Artic. 1. Deciditur quaestio deus sit natura. 383
Artic. 2. An deus sit natura. 383
Artic. 3. An deus sit natura. 383
Artic. 4. An deus sit natura. 383
Artic. 5. An deus sit natura. 383
Artic. 6. An deus sit natura. 383
Artic. 7. An deus sit natura. 383
Artic. 8. An deus sit natura. 383
Artic. 9. An deus sit natura. 383
Artic. 10. An deus sit natura. 383

DISPUTATIONES IN ARISTOTELIS PHYSICAM. Quibus ab Adversariis Veterum, & Recentiorum jaculis. SCOTI PHILOSOPHIA VINDICATUR.

QUESTIO PROOEMIALIS Ad universam Philosophiam Naturalem.

De adequato Philosophiae naturalis objecto.

NATURALIS Philosophia, quam modo explicandum suscipimus, est membrum Philosophiae ut sic, quam in ipso Logica vestibulo cum D. Augusti. lib. 6. de Civit. Dei cap. 4. divisimus in Naturalem, Moralem, & Rationalem; ejus autem naturam contemplaturi, merito ab illius objecto exordimur, cum enim sit habitus quidam intellectus; habitus autem, & actus ab objectis specificentur, ad hoc negotium objecti inquisitione valde conferet, & nomine objecti hic non intelligimus quiddam in scientia quomodocumque consideratur, sed quos habere conditiones ab Aristotelibus infirmas. Post. text. 25. ut scilicet, sit id, cuius principia, partes, & passiones in scientia inquiruntur, & a Scoto magis explicatas quaest. 3. Universalium, quod nimirum in scientia de eo praesupponatur quid est, & quod est; quod per eum, quod quid est affectiones de ipso demonstrantur in ea scientia: & quod tandem omnia in scientia considerata ad ipsum habeant attributionem adequatam in eius gratiam considerentur, & ad ipsum aliquo modo reducuntur, aut veluti partes subiectivae; aut veluti partes ad integratam, & naturam spectantes, aut veluti passiones eius, aut veluti principia, & partes partium subiectiviarum ejus, aut veluti alia consimili ratione; quae objecti scientiae conditiones in Logica fuisse explicate sunt disputat. 12. quaest. 2. atque ideo ibi relegendae. Et quia objectum adequatum scientiae, ut ibidem dicebamus, parte materiali, & formali constat, re scilicet considerata, & modo considerandi, de utraque parte erit hic nobis discedendum. Demum quia quaestio haec moveri potest tam de Philosophia se, prout adequatè insinuat secundum totam suam latitudinem, quam de Philosophia prout est ab Arist. tradita, qui non omnia entia mobilia agnovit, cum tamen Physicam à Met. separaverit per ordinem ad motum, unde substantias separatas potuit penitus immobiles, & immutabiles, ac primum 12. Met. agit de substantiis separatis sub titulo de substantiis immobilibus, & pariter omnes putavit esse necessarias in essendo, ut notat Scot. Quol. 15. C. hinc secundum de objecto Philosophiae hoc, vel illo modo considerate differemus, quod eo, vel maxime nobis praeslandum est, quia licet Arist. Philosophiam simpliciter, & commentariis illustrandam, & disputationibus enucleandam, tamen quia eam conscribere Philosophiam intendimus, quae nostra Theolog. familiari possit, & debeat, cum Philosophiam in multis erraverit, varias principii fidei nostrae repugnantia asseruerit, ideo postquam sensum Philosophi brevier explicaverimus, si principii fidei non erit contentans, limites Aristotelicae Philosophiae egrediemur, & Philosophiam secundum se trademus, ipsi naturae luminis, ac naturali rationi, quantum fieri potest, innixi, quae apud nos tempus, & ubique magis valescit, quam vna Aristotelis auctoritas.

De objecto igitur naturalis Philosophiae quaeplures extant opiniones, dixerunt aliqui, ejus adequatum objectum esse corpus generabile, & corruptibile, includentes tamquam species elementa, & excludentes caelestia corpora, quae opinio tribui solet Galen. lib. 1. de elementis, & Simplinio Phyl. & defenditur a Georgio Rag. sup. 1. Peripat. imò quidam addiderunt, tantum corpus mixtum à Philosopho considerari directè, Caelum autem, & elementa tantum reductivè, veluti principia, & causas objecti directi; Verum quia ingenè negari nequit, Caelum etiam, & elementa directè spectari, ad hoc negotium objecti inquisitione valde conferet, & nomine objecti hic non intelligimus quiddam in scientia quomodocumque consideratur, sed quos habere conditiones ab Aristotelibus infirmas. Post. text. 25. ut scilicet, sit id, cuius principia, partes, & passiones in scientia inquiruntur, & a Scoto magis explicatas quaest. 3. Universalium, quod nimirum in scientia de eo praesupponatur quid est, & quod est; quod per eum, quod quid est affectiones de ipso demonstrantur in ea scientia: & quod tandem omnia in scientia considerata ad ipsum habeant attributionem adequatam in eius gratiam considerentur, & ad ipsum aliquo modo reducuntur, aut veluti partes subiectivae; aut veluti partes ad integratam, & naturam spectantes, aut veluti passiones eius, aut veluti principia, & partes partium subiectiviarum ejus, aut veluti alia consimili ratione; quae objecti scientiae conditiones in Logica fuisse explicate sunt disputat. 12. quaest. 2. atque ideo ibi relegendae. Et quia objectum adequatum scientiae, ut ibidem dicebamus, parte materiali, & formali constat, re scilicet considerata, & modo considerandi, de utraque parte erit hic nobis discedendum. Demum quia quaestio haec moveri potest tam de Philosophia se, prout adequatè insinuat secundum totam suam latitudinem, quam de Philosophia prout est ab Arist. tradita, qui non omnia entia mobilia agnovit, cum tamen Physicam à Met. separaverit per ordinem ad motum, unde substantias separatas potuit penitus immobiles, & immutabiles, ac primum 12. Met. agit de substantiis separatis sub titulo de substantiis immobilibus, & pariter omnes putavit esse necessarias in essendo, ut notat Scot. Quol. 15. C. hinc secundum de objecto Philosophiae hoc, vel illo modo considerate differemus, quod eo, vel maxime nobis praeslandum est, quia licet Arist. Philosophiam simpliciter, & commentariis illustrandam, & disputationibus enucleandam, tamen quia eam conscribere Philosophiam intendimus, quae nostra Theolog. familiari possit, & debeat, cum Philosophiam in multis erraverit, varias principii fidei nostrae repugnantia asseruerit, ideo postquam sensum Philosophi brevier explicaverimus, si principii fidei non erit contentans, limites Aristotelicae Philosophiae egrediemur, & Philosophiam secundum se trademus, ipsi naturae luminis, ac naturali rationi, quantum fieri potest, innixi, quae apud nos tempus, & ubique magis valescit, quam vna Aristotelis auctoritas.

3 Sed non solum de materiali objecto, verum etiam, & de formali variae sunt opiniones Auctorum, qui variis modis rationem formalem objecti in Philosophia constituant. Aliqui enim assignant generabilitatem, & corruptibilitatem. Alii sensibilitatem; Quamplures mobilitatem sumptam vel pro passione, vel pro principio eius; Alii insubstantialem corporitatem, ut Aureol. qu. de objecto Theolog. art. 7. Alii frequenter naturalitatem. Demum Aversa negat, necessariam esse aliquam rationem peculiarem obiectivam loc. cit. sed. 4.